

SKAISTĀKĀS AINAVAS ĀRAIŠU APKĀRTNĒ

5 km

Āraišu ezerpils

Foto: Baltic Pictures un Juris Smaļinskis

Matīte Āraišu ezerpilī

Ziedru priekšs

Maršruts. Piemērots plašam interesentu lokam, kam patīk apvienot dabas iepazīšanu ar kultūrvides izziņu. Maršrutu novērtēs tie, kam svarīgi ar savu fotokameru "iemūžināt" skaistas skatu vietas. Āraiši ir vieta, kur apskatāmie objekti ietver dabas un cilvēka mijiedarbību vairāk nekā tūkstoš gadu garumā, tādēļ šeit redzamā ainava ir tūkstošgadīgs cilvēka un dabas mijiedarbības rezultāts. Šī iemesla dēļ izveidots Āraišu arheoloģiskais muzejparks. Atrodas Gaujas Nacionālā parka teritorijā.

Ieteicamais laiks Maršruts. Aprīlis – septembris. Pieneņu ziedēšanas laiks. Arī skaistās ziemas dienās, kad nav daudz sniega, jo atsevišķi ceļi netiek tīrīti. Īpaši skaisti šeit ir saulainās ziemas dienās, kad kokus klāj sarma.

Maršruta gaita: Āraišu ezerpils – Āraišu pilsdrupas – Drabešu muiža – Āraišu vējdzirnavas – Āraišu luterāņu baznīca – Āraišu ezerpils.

Grūtības pakāpe. Vieglis.

Garums. Ap 5 km.

Ilgums. Ar visu objektu apskati – puse dienas.

Ceļa segums. Asfalts, ceļi ar grants segumu.

Sākums / beigu punkts. Autostāvlaukums pie Āraišu ezerpils (maksas) 57.25181, 25.28261. Alternatīvas – pie Āraišu luterāņu baznīcas vai Āraišu vējdzirnavām.

Attālums no Rīgas. 82 km.

Marķējums. Nav marķēts.

Sabiedriskais transports. Āraišos vai tuvu tiem var nokļūt ar starppilsētu autobusiem. Pusotra kilometra attālumā atrodas Vidzemes A2 šoseja

(regulāra autobusu satiksme, pietura "Drabeši"), Cēsu–Rīgas ceļš (pietura "Betes"), 3 km attālumā – Āraišu dzelzceļa stacija.

Der zināt! Iepriekš jānoskaidro Āraišu ezerpils un Āraišu dzirnavu darba laiks. Pārvietojoties pa autoceļiem, ievērojiet Ceļu satiksmes noteikumus. Katrs pats ir atbildīgs par drošību maršruta veikšanas laikā. Glābšanas dienesti: 112.

Enter Gauja mobilā lietotne

GooglePlay

AppStore

SERVISS

Amatas novada Tūrisma informācijas punkts
Amatas nov., Drabešu pag., Āraiši, 25669935, 28681083,
turisms@and.lv, www.amata.lv

Cēsu Tūrisma informācijas centrs
Cēsis, Baznīcas laukums 1, 28318318,
info@cesis.lv, www.tourism.cesis.lv

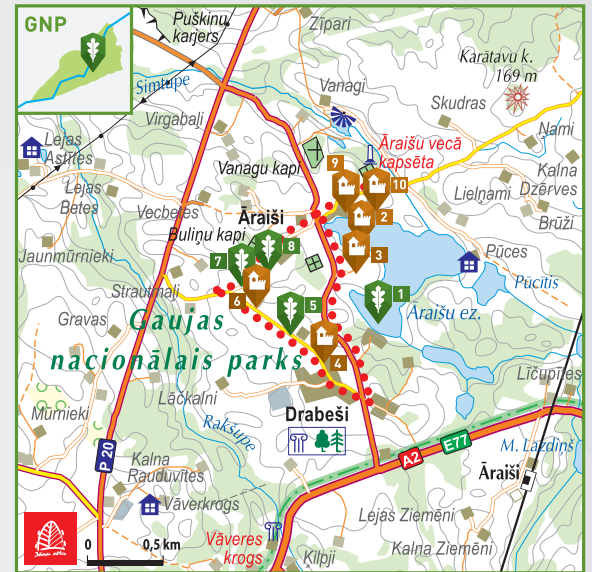
Viesnīca "Karlmuiza Country Hotel"
Amatas nov., Drabešu pag., Kārļi, 26165298, info@karlmuiza.lv,
www.karlmuiza.lv (Ēdināšana iepriekš piesakoties)

Kūrortviesnīca "Jonathan SPA Estate"
Amatas nov., Amatsciems, 25606066, info@jonathanspahotel.com,
www.jonathanspahotel.com

Āraišu ainava

APSKATES OBJEKTI

1 | Āraišu ezers 57.25162, 25.28191

32 ha lielajam un 4–12 m dziļajam ezeram ir trīs daļas. Tā ziemeļu daļā atrodas Āraišu ezerpils. Ezera krasti g.k. staigā un grūti pieejami, taču tā ūdeņi ir svarīga ainavas sastāvdaļa, īpaši, lūkojoties no apkaimes pauguriem. **Pievērs uzmanību!** Āraišu ezers ir bagāts ar līčiem, tā krastos ir nelieli niedrāji. Ezers ir tradicionāla cekuldūkuru - lielāko no Latvijas dūkuriem - ligzdošanas vieta. Šie putni ir viegli novērojami no ezera krastiem, ja paveicas var izdoties ieraudzīt to unikālo peldošo ligzdu. Āraišu ezerā sastopami arī paugurknābja gulbji, meža pīles, lauči un zivju gārņi, bet putnu migrācijas sezonā šeit var novērot arī citu sugu pīles un ūdensputnus. Ezera krastu nelielie niedrāji ir mājvieta viegli novērojamam plēsīgajam putnam niedru lījai, bet pavasara vakaros un rītos šeit var dzirdēt lielā dumpja īpatnējo balsi. Āraišu ezerā sastaps arī zivjērglis un lielais baltais gārnis.

2 | Āraišu ezerpils

Eiropas mērogā nozīmīga 9.–10. gs. seno latgaļu ezera mītnes rekonstrukcija. Tā darināta, pamatojoties uz šeit veiktajiem arheoloģiskajiem izrakumiem, kuru laikā atrada ~ 3700 senlietas, ap 100 000 trauku lausku un 151 celtnes atliekas. Izrakumu gaitā konstatēja, ka šajā vietā ir bijušas piecas apbūves kārtas ar dzīvojamu, saimniecības un aizsargceltņu paliekām. Ezerpils rekonstrukcijai par pamatu ņemtas 1. posma apbūves (9. gs.) celtnes. Tādējādi šī ir viena no retajām vietām Baltijas valstīs, kur apmeklētāji var iepazīties ar cilvēku dzīves apstākļiem pirms vairāk nekā 1000 gadiem! Maksas apmeklējums. No ezerpils paveras labs skats uz vēdzirnavām (rietumu virziens).

3 | Āraišu pilsdrupas

Atrodas 100 m dienvidos no Āraišu ezerpils. Kvadrātveida kastellas tipa pils Āraišu ezera pussalā tikusi apdzīvota no 14. gs. otrās puses līdz 17. gs. sākumam. Pilij ir debespušu virzienā orientēta kvadrāta forma un to no priekšpils atdala aizsarggrāvis, kura paliekas labi izsekojamas arī mūsdienās. No pilsdrupām atklājas laba skatu perspektīva uz Āraišu ezerpili, Āraišu ezeru, baznīcu un kalnā esošajām vēdzirnavām.

4 | Drabešu muiža

Muižas apbūve veidojusies 18.–19. gs. Līdz mūsdienām ir saglabājušās 12 ar muižu saistītas ēkas. Muižas pili 1905. g. nodedzināja, bet vēlākajos gados atjaunoja. Muižu ieskauj **parks**. **Pievērs uzmanību!** Drabešu muižas apkaimes ceļus ieskauj garas ozolu alejas. Uz ozoliem var novērot dažādas koksni noārdošas piepju

(sēra piepe, ozolu cietpiepe), kā arī ķērpju un sūnu sugas. Lielāku koku dobumos var dzīvot pūces, sikspārņi un dažādas kukaiņu sugas. Alejas Latvijā ir stādītas kopš seniem laikiem, lai tās aizturētu vēju, kā arī to pavēnī būtu ērtāk ceļiniekiem. Lielajos kokos parkā un arī citur ap Āraišiem sastopami vairāku sugu dzeņi, tostarp arī vidējais dzeņis un pelēkā dzilna. Drabešu muižas parka mazajā dīķī ir sastopams cits neparasts ūdensputns - ūdensvistiņa. Jārēķinās, ka šai sugai ir raksturīgs slēptāks dzīvesveids, tādēļ lai to novērotu jāapbruņojas ar pacietību.

5 | Ainavisks ceļa posms

Ainavisks ceļa posms no Drabešu muižas līdz Āraišu vēdzirnavām ar skatu uz Āraišu ezera apkaimi. Šeit un citur apkaimē var dzirdēt griezi. Āraišu ezera apkārtnē ir dzirdams arī dumpis, tas gan vairāk Meitu salā. **Pievērs uzmanību!** Āraišu apkārtnes kultūrainavas ir ierasta ligzdošanas vieta virknei Latvijā bieži sastopamu putnu sugu, kas ir reti sastopamas lielā daļā Eiropas. Šeit viegli novērot baltos stārķus, brūnās čakstes, mazos svilpus, peļu klijānus, un, ja paveicas, arī mazo ērgli. Pavasara un vasaras vakaros dzirdamas lakstīgalu, kārkļu kauķu un Eiropā reto griežu balsis.

6 | Āraišu vēdzirnavas

Atrodas apkaimes augstākajā vietā ar skaistu apkārskatu. Latvijā vienas no retajām holandiešu tipa vēdzirnavām (1852. g.), kuru mehānisms ir darboties spējīgs. Te piedāvā iespēju iemēģināt roku graudu malšanā. No dzirnavu apkaimes paveras vieni no Gaujas Nacionālā parka skaistākajiem skatiem ārpus Gaujas senlejas.

7 | Ainavisks ceļa posms

Ainavisks ceļa posms no Āraišu vēdzirnavām līdz Zviedru priedei ar skatu uz Āraišu ezeru, ezerpili un luterāņu baznīcu, kā arī vēdzirnavām.

8 | Zviedru priede 57.25016, 25.27167

Atrodas 250 m ziemeļos no Āraišu vēdzirnavām ceļa malā. Tās apkārtmērs pietuvies 2 m robežai. Saglabājusies teika, ka koku Ziemeļu kara laikā iestādījis Zviedrijas karalis. Priede ir ainaviska un labi iekļaujas ainavā. No tās apkaimes paveras labs skats uz Āraišu vēdzirnavām un ezerpili.

9 | Āraišu luterāņu baznīca

Pirmo baznīcu uzcēla ap 1225. g., bet pirmās rakstītās ziņas par draudzi saglabājusies no 1445. g. Dievnamu 17. un 18. gs. vairākkārt pārbūvēja un paplašināja. 1791. g. tas ieguva savu pašreizējo izskatu. Interjers saglabājis galvenokārt kopš 18. gs.

10 | Āraišu mācītājmuiža

Atrodas blakus Āraišu luterāņu baznīcai. Mācītājmuižas ēku komplekss veidojies 18.–19. gs., 0,2 km ziemeļos no tā atrodas vecā Āraišu kapsēta ar krautu laukakmeņu žogu.